

MATERIJALNO KRIVIČNO PRAVO

<https://doi.org/10.7251/CEST1625074S>

UDK. 340.13(73):343.915-053.2/6

NEKA PITANJA POLOŽAJA MALOLJETNIKA U AMERIČKOM PRAVNOM PORETKU

Akademik prof. dr Miodrag N. Simović

Akademija nauka i umjetnosti Bosne i Hercegovine, Evropska akademija nauka i umjernosti,
 Ruska akademija prirodnih nauka, Pravni fakultet Univerziteta u Bihaću, profesor emeritus,
 sudija Ustavnog suda Bosne i Hercegovine u penziji, msimovic@anubih.ba;
<https://orcid.org/0000-0001-5116-680X>

Prof. dr Vladimir M. Simović

Tužilaštvo BiH, Fakultet za bezbjednost i zaštitu Nezavisnog univerziteta u Banjoj Luci,
 vlado_s@blic.net; <https://orcid.org/0009-0002-9640-6488>

Sažetak: Sistem maloljetničkog pravosuđa pretrpio je u SAD od svog osnivanja krajem 19. vijeka značajne transformacije. Taj sistem interveniše u delinkventno ponašanje maloljetnika kroz policiju, sud i popravno učešće, sa ciljem rehabilitacije. Mladi i njihovi staratelji mogu se suočiti sa različitim posljedicama, uključujući uslovnu osudu, društveno koristan rad, sud za mlade, zatvaranje mladih i alternativno školovanje.

U ovom radu autori analiziraju istorijski kontekst i naknadne reforme maloljetničkog pravosudnog sistema u SAD kako bi utvrdili da li ostaju vjerni svom porijeklu pravne doktrine *parens patriae*. Ova debata je ilustrovana značajnim slučajevima Vrhovnog suda SAD, odricanja od sistema za odrasle, povećanju upotrebe pritvora i "programa zasnovanih na dokazima" za suzbijanje dalje delinkvencije i sprečavanje nasilja. Diskusija se takođe fokusira na rasprostranjenost systemske rasne, etničke i rodne diskriminacije, što dovodi u pitanje korisnost *parens patriae* i ukupnu efikasnost sistema maloljetničkog pravosuđa.

Ciljna publika uključuje državne zakonodavce, druge državne i lokalne kreatore politike, edukatore, stručnjake za maloljetničko pravosuđe i zabrinute građane. Nude se empirijski zasnovani odgovori na često postavljana pitanja o prirodi viktimizacije i kaznenih djela mladih, kao i odgovoru pravosudnog sistema. Teme poglavlja su sljedeće: karakteristike maloljetničke populacije, sistem maloljetničkog pravosuđa i krivični postupak prema maloljetnicima.

Ključne riječi: maloljetnici, djeca, SAD, delinkvencija, postupak.

1. KARAKTERISTIKE MALOLJETNIČKE POPULACIJE

Problemi sa kojima se susreću djeca i maloljetnici u SAD danas su proizvod više, a ponekad i složenih uzroka. Istraživanja provedena u SAD pokazuju da su smanjene procjene prevalencije za određene rizične faktore povezane sa delinkvencijom, dok su drugi bili u porastu. Na primjer, stopa nataliteta je opala na istorijski nizak nivo; a manje djece se odgaja u porodicama sa dva roditelja. Procenat mladih koji žive u siromaštvo se smanjio od 2010. godine i bio na najnižem nivou od

1975. godine, ali se povećao procenat mladih koji doživljavaju velike depresivne epizode. Stope napuštanja škole su pale za većinu demografskih grupa, ali i dalje previsoke, posebno u zapošljavanju jer je tržištu sve manje potrebna nekvalifikovana radna snaga.

U 2019. godini oko jedan od pet stanovnika u SAD bio je mlađi od 18 godina. Između 2020. i 2050. godine, predviđa se da će broj nehispanске crne omladine povećati za 7%, a broj mladih koji nisu Hispanoamerikanci Azije i Pacifika povećati 44%. Očekuje se da će broj multirasnih mladih porasti 77%, a broj mladih latinoameričke nacionalnosti za 28%. Nasuprot tome, broj nehispanске bijele omladine će se smanjiti za 16%. Kao rezultat ovih promjena, profil rase - etničke pripadnosti američke omladine će se pomjeriti: 2050. godine nebijela omladina će činiti 61% omladinske populacije mlađe od 18 godina. Uz to, procenat mladih američkih Indijanaca je premali da bi se označio i bio je 1% u svakoj godini.

Nakon perioda opadanja, očekuje se da će omladinska populacija povećati do 2050. godine. Za 2019. godinu, Američki biro za popis stanovništva (*U.S. Census Bureau estimated*) procijenio je da je 73.088.675 osoba u SAD (22% stanovništva) bilo mlađe od 18 godina. Omladinska populacija dostigla je nisku tačku u 1984. (62,5 miliona), povećanu 19% u 2010, a zatim opala 1% u 2019. godini.

Projekcije sa popisa stanovništva od strane Biroa sugerišu da će se pad stanovništva mlađeg od 18 godina uskoro obrnuti, a omladinska populacija povećati sredinom 21. vijeka - mada polako. Upoređivanje sa 2020. pokazuje da će se omladinska populacija povećati 2% do 2030. godine i 6% do 2050. godine. Međutim, kako primjećuju pojedini autori, SAD su "siva zemlja" (*graying country*): rast stanovništva uzrasta 65 i stariji će nadmašiti sve ostale starosne grupe do 2050. godine. U stvari, sredinom tridesetih godina ovog vijeka, prvi put u istoriji, osobe starije od 65 godina će brojčano nadmašiti stanovništvo ispod 18 godina.

Profil rase - etničke pripadnosti je takav da se omladinska populacija promijenila. To je bio odgovor Kancelariji za menadžment i budžet (*the Office of Management and Budget's*) 1997. godine u reviziji federalnih standarda prikupljanja podataka o rasi i etničkoj pripadnosti. Popis iz 2000. godine je usvojio revidirane rasne klasifikacije. Prije popisa iz 2000. godine ispitanici su zamoljeni da se klasifikuju u jednu rasnu grupu: (1) bijeli, (2) crnci ili Afroamerikanci, (3) američki Indijanci ili rodom sa Aljaske ili (4) azijski ili pacifički ostrvljani. Od popisa iz 2000. godine, rođeni na Havajima i drugi pacifički ostrvljani su bili odvojeni od Azijata.

Pri tome, ispitanici su se mogli klasifikovati u više od jedne rasne grupe. Informacije o hispanskoj nacionalnosti su prikupljene odvojeno od rase. Nisu ni svi nacionalni sistemi podataka dostigli cenzus Biroa za popis stanovništva. Osim toga, detalji za rasno kodiranje su i istorijski. Međutim, podaci ne mogu da podrže ovo novo kodiranje struktura, posebno kategorije više rasa. Stoga se generalno koristi struktura kodiranja četiri rase. Radi lakšeg predstavljanja, koriste se termini bijeli, crni, američki Indijanci i Azijati. U tom kontekstu, kada se gleda kroz objektiv rase i etničke pripadnosti, omladinska populacija je pretrpjela značajan pomak.

Nešto više od polovine (52%) omladinske populacije 2019. godine nije klasifikovano kao hispanoamerička bijela, odnosno sa 62% u 2000. godini. Uz to,

proporcija koje nisu klasifikovane kao Hispano crni i Hispano američki Indijanci malo se promijenila između 2000. i 2019. godine. Nasuprot tome, proporcija omladinske populacije, koja nije klasifikovana kao Hispanoazijski i Hispanoamerikanci, povećala se između 2000. i 2019. godine. U 2019. godini jedna četvrtina (25%) mladih u SAD su bile latinoameričke nacionalnosti, u odnosu na 17% u 2000. godini. Projekcije stanovništva iz Biroa za popis stanovništva procjenjuje da će se broj latinoameričke omladine u SAD povećati između 2020. i 2050. godine, donoseći latinoameričku proporciju omladinske populacije do 31%.

Sistemi maloljetničkog pravosuđa služe populacijama koje se u velikoj meri razlikuju u rasnom i etničkom sastavu. U 2019. godini najmanje devet od svakih 10 mladih u Mejnu, Vermontu i Zapadnoj Virdžiniji nisu bili Hispanoamerikanci i bijeli. Nasuprot tome, više od polovine Kalifornije i populacija mladih u Novom Meksiku bila je Hispanoamerikanci (52% i 62%, respektivno). Ostale države sa velikom latinoameričkom omladinom populacije su bile Arizona (45%), Nevada (41%) i Teksas (49%). U 2019. godini, američki Indijanci i domoroci sa Aljaske su činili najmanje 10% omladinske populacija u pet država: Aljaska (22%), Montana (10%), Novi Meksiko (10%), Oklahoma (12%) i Južna Dakota (14%).

Države sa najvećim udjelom crne omladine u svojim populacijama u 2019. godini su bili Alabama (30%), Džordžija (35%), Luizijana (38%), Merilend (33%), Misisipi (43%) i Južna Karolina (31%). Crna proporcija omladinske populacije bila je najveća u Distriktu Kolumbija (55%).

Procenat djece koja žive u siromaštvu u 2019. godini bio je na najnižem nivou od 1975. godine. Izloženost siromaštvu u ranoj fazi života je povezana sa delinkvencijom. Istraživanja su često podržavala vezu između siromaštva i učešća u krivičnom djelu. Mladi koji odrastaju u porodici ili zajednici sa ograničenim resursima - u većem su riziku od kriminalnog ponašanja od onih koji su odgajani pod privilegovanim okolnostima. Oni koji su veoma ili hronično siromašni - izgleda da su u povećanom riziku od ozbiljnije delinkvencija. Vrijeme izlaganja siromaštvu je posebno važno.

Meta-analiza *Havkins et al.* od nekoliko studija je pokazala da je socioekonomski status porodice u dobi od šest do 11 godina jači prediktor ozbiljnih i nasilnih delinkvencija u dobi od 15 do 25 godina nego porodični socioekonomski status u godinama 12–14. Slično tome, *Jarjoura, Triplett i Brinker* su otkrili da je siromaštvo doživjelo u prvih pet godina života značajno povećalo naknadnu delinkventnu umiješanost. Veza između siromaštva i delinkvencije, međutim, ne mora biti direktna. Neki tvrde da su problemi povezani sa niskim socioekonomskim statusom (npr. nemogućnost da zadovolji osnovne potrebe, nizak pristup da podrže resurse) jači prediktori delinkvencije od samog socioekonomskog status. Na primer, *Agnev et al.* su utvrdili da je samoprijava delinkvencije bila najveća među pojedincima koji su iskusili neke ekonomske probleme.

Stopa siromaštva djece je u opadanju. Biro za popis stanovništva SAD određuje svakoj osobi i porodici prag siromaštva prema veličini porodice i starosti svojih članova. Nacionalni pragovi siromaštva se ažuriraju godišnje prema inflaciji. U 2010. godini siromaški prag za četvoročlanu porodicu sa dvoje djece iznosio je

22.113 dolara. U 2019. godini ovaj prag za šestočlanu porodicu sa četvero dece bio je 34.161 dolara.

Iako pragovi u nekom smislu odražavaju potrebe porodica, oni nisu namijenjeni da budu potpun opis šta pojedincima i porodicama treba za život. U 2019. godini 10% svih osoba u SAD živjeli su na ili ispod praga siromaštva. Ovaj procenat je bio veći za osobe mlađe od 18 godina (14%) nego za one uzrasta 18–64 (9%) i iznad starosti 64 (9%). Najmlađa djeca imaju veću šansu da žive u siromaštvu nego njihovi stariji vršnjaci: dok 14% djece uzrasta od pet do 17 godina žive u domaćinstvima sa resursima ispod utvrđenog praga siromaštva, 16% djece mlađe od pet godina je u istoj situaciji..

Mnoga djeca žive daleko ispod praga siromaštva u onome što je označeno kao ekstremno siromaštvo. Jedna tehnika za sticanje perspektive o učestalosti ekstreme siromaštva jeste da se pogleda proporcija djece koja žive ispod 50% nivoa siromaštva. Npr. koliko djece je 2019. godine živjelo u četvoročlanim porodicama sa dvoje dece i primanjima manjim od 12.963 dolara? U 2019. godini 6% osoba mlađih od 18 godina živjeli su ispod 50% nivoa siromaštva, veći od proporcije osoba uzrasta od 18 do 64 godine i osoba starijih od 64 godine (po 4%). Ovaj procenat je ponovo bio najviši za djecu mlađa od pet godina (7%). Sve u svemu, više od 45% djece koja žive u siromaštvu u 2019. godini – živjelo je u onome što se može okarakterisati kao ekstremno siromaštvo.

3,8 miliona mladih uzrasta od 12 do 17 godina prijavilo je 2019. godine doživljavanje velikih depresivnih epizoda. Glavne depresivne epizode u adolescenciji mogu imati dugotrajan efekat. Uprava za zloupotrebu supstanci i mentalno zdravlje (*The Substance Abuse and Mental Health Services Administration - SAMHSA*) godišnje sprovodi nacionalno istraživanje o upotrebi droga i zdravlja, prikupljajući informacije o uzrastu osoba 12 godina i starijih. Pored prikupljanja informacija o uticaju supstanci na ponašanje, istraživanja takođe prikupljaju informacije o depresiji. Posebno se od ispitanika traži da prijave da li su imali velike depresivne epizode (major depressive episode - MDE) u 12 meseci prije istraživanja. Prema Američkom psihijatrijskom udruženju (*American Psychiatric Association*), MDE je definisan kao period od najmanje dvije sedmice kada osoba doživljava depresivno raspoloženje ili gubitak interesa ili dodatne simptome depresije (npr. problemi sa spavanjem, ishranom, energijom, koncentracijom i osjećanjem samopoštovanja - self-worth).

Poznato je da depresija ima efekte ne samo na mentalno, već i na fizičko zdravlje i može uticati na razvoj adolescenata. U istraživanju 2021. godine “Američka djeca: Ključni nacionalni indikatori izvještaja o blagostanju” (*America’s Children: Key National Indicators of Well-Being report*¹) utvrđeno je porodični vršnjački odnosi mogu postati zategnuti, depresivne epizode mogu da se nastave u odraslom dobu, a mladi koji su prijavili najmanje jednu veliku depresivnu epizoda u

¹ NCJ Number 302780, Date Published, September 2021, Length, 204 pages. <https://ojjdp.ojp.gov> ...

prethodnom 12 mjeseci - vjerovatnije je da će početi da koriste alkohol ili druge droge i u većem riziku su za samoubistvo.

Stopa nataliteta tinejdžera znatno opada od ranih devedesetih godina prošlog vijeka. Ova stopa dostigla je novu najnižu tačku 2019. godine. Istraživanja sugerišu (*Martin et al.; Eli and Driscoll, Hoffman and Maynard and Driscoll*) da adolescencija donosi dugoročne teškoće za majku tinejdžera i njeno dijete. U poređenju sa bebama rođenim od starije majke, bebe rođene od adolescenta majke - u većem su riziku za nisku porođajnu težinu i smrtnost novorođenčadi. Pored toga, rađanje tokom adolescencije je povezano sa ograničenim obrazovnim postignućima za tinejdžerku mamu i može negativno uticati na mogućnost zapošljavanja i buduću zaradu. Pored toga, za djecu rođenu od tinejdžerskih mama je manje vjerovatno da će završiti visoke škole.

U 2019. godini stopa nataliteta za starije mlade (tj. žene uzrasta 15–17 godina) je 6,7 rođenih na svakih 1.000 žena u starosnoj grupi. Iste godine, stopa rođenja za mlade odrasle (tj. žene uzrasta 18 i 19 godina) je četiri puta veća (31,1). Nasuprot tome, stopa rođenja za žene uzrasta 10–14 (0,2) bila je znatno ispod stope starijih tinejdžera

Stopa napuštanja srednje škole opala je od 2014. do 2019. godine, ali je više od 470.000 mladih napustilo srednju školu u 2019. godini. Stopa napuštanja varira u odnosu na demografske grupe. Nacionalni centar za statistiku obrazovanja (*The National Center for Education Statistics - NCES*) objavljuje godišnju statistiku broja osoba u razredu od 10 do 12 godina koji su napustili škola u prethodnih 12 meseci i procenat osoba starosti od 16 do 24 godine koji su "istjerani" iz škole. Prva statistika obezbjeđuje procjenu postotka napuštanja škole. Druga statistika daje procjenu proporcije napuštanja školovanja u populacija mladih odraslih. Stope napuštanja su zasnovane na podacima iz Oktobarskog tekućeg istraživanja broja stanovnika (October Current Population Survey - CPS). CPS i Istraživanje američke zajednice (*American Community Survey - ACS*) su izvori za procjenu napuštanja statusa.

Otprilike, četiri od svakih 100 osoba (4%) upisano u srednju školu u oktobru 2018. godine - napustio je školu prije oktobra 2019. godine, bez uspješnog završetka srednjoškolskog programa. Drugim riječima, u školskoj 2018. i 2019. godini oko 470.000 mladih napustilo je školu, a stopa napuštanja bila je 4,3%. Stopa napuštanja škole 2019. godine za muškarce (4,1%) bila je nešto niža nego za žene (4,5%). Stope za bijele bila je (4,0%) i crnce (4,1%) mladih, manja od stope za mlade Hispanoamerikance (5,7%)

1.1. Zanemarivanje je najčešća vrsta zlostavljanja žrtava u 2019. godini

Mnoga su djeca bila žrtve više od jedne vrste zlostavljanja, ali ako se kategorije zlostavljanja posmatraju nezavisno, 61% djece doživjelo je zanemarivanje, 10% fizički i 7% seksualno zlostavljano, 2% psihički ili emocionalno zlostavljano, a 4% je doživjelo druge oblike zlostavljanja, kao što su prijetnje ozljedom, napuštanje i urođena zavisnost o drogama. Djeca koja su žrtve višestrukih oblika zlostavljanja

činila su oko 16% žrtava u 2019. godini. Trideset država i Distrikt Kolumbija izvijestili su da je više od 50% žrtava doživjelo zanemarivanje u 2019. godini.

1.2. Stope viktimizacije zlostavljanja bile su najviše za djevojčice, djecu mlađu od jedne godine i djecu američkih Indijanaca

Djevojčice imaju veću vjerojatnoću da će doživjeti zlostavljanje nego dječaci. Više od polovine (51%) žrtava zlostavljanja djece u 2019. godini bile su djevojčice. Stopa viktimizacije za djevojčice bila je 9,4 na 1.000 djevojčica mlađih od 18 godina, a stopa za dječake 8,4 na 1.000 dječaka mlađih od 18 godina. Bijela djeca činila su najveći udio žrtava zlostavljanja

U 2019. godini najviše žrtava zlostavljanja bila su bijela (44%) djeca, a slijede Hispanoamerikanci (23%) i crnci (21%). Djeca više rasa (5%), djeca azijskih/pacifičkih otočana (1,2%) i američkih Indijanaca/domorodaca Aljaske (1%) brojala su znatno manji udio žrtava.

Djeca američkih Indijanaca/domorodaca Aljaske imala su najveću stopu viktimizacije zlostavljanja djece u 2019. godini - 14,8% na 1.000 djece, a slijede ih crna djeca (13,8%). Stopa za djecu američkih Indijanaca/domorodaca Aljaske bila je gotovo dvostruko veća od stope za latinoameričku (8,1%) i bijelu djecu (7,8%).

1.3. Velika većina počinitelja zlostavljanja djece su roditelji žrtava

Zlostavljanje djeteta je po definiciji čin ili propust roditelja ili drugog staratelja koji rezultira štetom ili ozbiljnim rizikom od štete za dijete. Incidenti u kojima su djeca ozlijeđena od strane pojedinaca koji nisu njihovi roditelji ili staraoci - načelno ne dolaze do pozornosti agencija za zaštitu djece, već se rješavaju u skladu sa zakonskim propisima.

U 2019. godini Nacionalni sistem podataka o zlostavljanju i zanemarivanju djece (*the National Child Abuse and Neglect Data System - NCANDS*) identifikovao je 525.319 počinitelja zlostavljanja djece. Počinilac je registrovan jednom, bez obzira na broj djece u kojoj je počinilac bio povezan sa zlostavljanjem ili broj prijava povezanih s počinioce.

Žene su prekomjerno zastupljene među počinioce zlostavljanja U uporedbi s njihovim udjelom u populaciji (51%), žene su prekomjerno zastupljene među njegovateljima djece. Unutar porodice, majke su obično primarne njegovateljice, a žene daleko više od muškaraca u zanimanjima njegovatelja. Žene čine više od 95% pružalaca staranja o djeci i 99% vaspitača u predškolskom vaspitanju i vrtiću. One takođe čine 85% zanimanja u području zdravstvene pomoći. U 2019. godini žene su činile više od polovine počinitelja zlostavljanja (53%).

1.4. Stopa ozbiljne nasilne viktimizacije mladih u dobi od 12 do 17 godina u 2019. godini bila je 83% manja od stope 1994. godine

Od 1973. godine Državni ured za pravosuđe (*the Bureau of Justice Statistics - BJS*) koristi NCVS (Nacionalno istraživanje o viktimizaciji zločina - *the National Crime Victimization Survey*) za praćenje nivoa nasilnih zločina u SAD. NCVS prati ozbiljno nasilje bez smrtnog ishoda (npr. silovanje/seksualni napad, pljačka i teški napad) i jednostavnu viktimizaciju napada. Ovi podaci imaju ključnu ulogu u razumijevanju obima i prirode zločina nad mladima u dobi od 12 do 17 godina, kao i trendova u tim zločinima. Ograničenje je, međutim, da se zločini protiv mladih mlađih od 12 godina ne obuhvataju.

Analiza ovih podataka pokazuje da su mladi doživjeli relativno visoke nivoe nasilnih zločina sredinom devedesetih godina prošlog vijeka, ali se stopa viktimizacije ozbiljnog nasilja između 1994. i 2019. smanjila. Stopa ozbiljne nasilne viktimizacije mladih u dobi od 12 do 17 godina u 2019. godini bila je 83% manja od stope 1994. godine. Između 1994. i 2019. stope ozbiljnog nasilja i jednostavnih napada na mlade pale su za više od 80%.

1.5. Mladi mlađi od 18 godina činili su više od jedne od pet žrtava teških nasilnih krivičnih djela poznatih policiji

Djeca žrtve česta su u nasilnim zločinima kojima se bavi policija. Nisu, međutim, svi počinjeni zločini prijavljeni policiji. Oni koji su prijavljeni - mogu se koristiti za stvaranje obilježja zločina kako ga vidi nacionalni pravosudni sistem. Na temelju dodatnih izvještaja o ubistvima FBI (*Federal Bureau of Investigation*), 8% svih osoba ubijenih u 2019. godini bilo je mlađe od 18 godina, a 27% dječjih žrtava bile su žene.

Nijedan drugi izvor podataka s uporedivom pokrivenošću stanovništva, ne karakteriše žrtve drugih nasilnih zločina prijavljenih policiji. Međutim, podaci iz Nacionalnog sistema izvještavanja o incidentima (*the National Incident-Based Reporting System - NIBRS*), koji pokrivaju incidente u 2018. i 2019. godini, prikupljaju informacije o više od milion žrtava teških nasilnih krivičnih djela (ubistva, nasilnog seksualnog napada, pljačke i teškog napada), poznatih agencijama za provođenje zakona u 45 država i Distriktu Kolumbija, što predstavlja 45% stanovništva SAD. Podaci agencija o izvještavanju i udio državnog izvještavanja razlikuje se od države do države. Uz to, iz tih podataka može se razviti nedvosmisleno reprezentativan opis žrtava krivičnih djela s elementima nasilja.

1.6. U 2019. godini devet od svakih 10 žrtava ubistava u dobi od 15 do 17 godina ubijeno je vatrenim oružjem

Trendovi u broju ubistava mladih povezani su s ubistvima koja uključuju vatreno oružje. Više od polovine (58%) svih žrtava ubistava mladih u 2019. godini ubijeno je vatrenim oružjem, 14% je ubijeno rukama ili nogama (npr.

pretučeno/udareno na smrt ili zadavljeno), a 7% je ubijeno nožem ili tupim predmetom. Preostalih 20% žrtava ubijeno je drugom vrstom oružja ili je vrsta korištenog oružja bila nepoznata.

Vatreno oružje rjeđe se koristilo u ubistvima male djece. U 2019. godini vatreno oružje korišteno je u 15% ubistava mladih mlađih od šest godina, ali u 76% ubistava mladih u dobi od 12 do 14 godina, a 90% u kojima su sudjelovali mladi u dobi od 15 do 17 godina. U 2019. godini registriran je veći postotak žrtava ubistava crnih nego bijelih mladih ubijen vatrenim oružjem (68% naspram 48%), te muških mladih od onih koja uključuju ženske mlade (67%, odnosno 35%).

1.7. Od 2009. godine broj samoubistava nadmašio je broj ubistava među mladima u dobi od 10 do 17 godina

Samoubistvo je bio drugi vodeći uzrok smrti među mladima u dobi od 10 do 17 godina.

Nacionalni sistem vitalne statistike (The National Vital Statistics System - NVSS) unutar Centara za kontrolu bolesti - the Centers for Disease Control) prikuplja podatke iz smrtnica podnesenih državnim uredima za vitalnu statistiku, uključujući uzroke smrti djece. NVSS pokazuje da je 35.805 mladih u dobi od 10 do 17 godina umrlo od samoubistva u SAD-u između 1990. i 2019. godine. Za sve mlade u dobi od 10 do 17 godina, ubistvo je bilo drugi vodeći uzrok smrti između 2015. i 2019., iza nenamjernih ozljeda, dok je u istom razdoblju ubistvo bilo treći vodeći uzrok smrti za mlade u dobi od 10 do 17 godina. Od 2015. godine samoubistvo je bio vodeći uzrok smrti mladih azijskih/pacifičkih otoka, drugi vodeći uzrok smrti za muške, ženske, bijele, latinoameričke i američke indijanske/aljaske domorodačke mlade, a treći za mlade crne (ubistvo je bilo prvo).

Od 1990. godine muškarci su brojčano nadmašili žene među mladim žrtvama samoubistva, ali je udio žena žrtava samoubistva porastao posljednjih godina. Na primjer, do 2009. godine mlade žene činile su 22% žrtava samoubistava. Međutim, od 2010. godine žene su činile 29% mladih žrtava samoubistava.

Metode samoubistva su se promijenile. Između 1990. i 2000. godine većina samoubistava mladih (62%) uključivala je vatreno oružje. Svake godine od tada, samoubistva davljenjem brojčano su nadmašila ona koja su uključivala vatreno oružje. Tokom desetogodišnjeg razdoblja od 2010. do 2019. godine, na primjer, polovina svih samoubistava mladih uključivala je davljenje, dok je vatreno oružje bilo uključeno u 40%. Samoubistva povezana s vatrenim oružjem u 2019. godini bila su češća među mladim muškaraca (49%) nego ženama (21%), a samoubistva među bijelim mladima vjerovatnije su uključivala vatreno oružje (46%) nego kod crnaca (35%) ili Latinoamerikanaca (27%)

2. SISTEM MALOLETNIČKOG PRAVOSUĐA

Američki sistem maloletničkog pravosuđa (The American juvenile justice system) je primarni sistem koji se koristi za postupanje prema maloljetnicima koji su

osumjeničeni za izvršenje krivičnih djela. Sistem se sastoji od savezne i mnogih odvojenih državnih, teritorijalnih i lokalnih jurisdikcija, sa državama i saveznom vladom koje dijele suverenu policijsku vlast pod zajedničkim autoritetom Ustava SAD (*United States Constitution*). Sistem maloletničkog pravosuđa, sličan sistemu za odrasle, funkcioniše iz uverenja da će rano intervenisanje u delinkventnom ponašanju odvratiti adolescente od učešća u kriminalnom ponašanju kao odraslih.

Osnivanje prvog Dječjeg suda u Chicagu (*Children's Court of Law*) 1889. godine predstavljalo je veliku inovaciju u maloljetničkom pravosuđu. Tokom 19. vijeka maloljetnicima u SAD, koji su bili optuženi za kriminalno ponašanje, sudilo se na istim sudovima kao i odraslima i izricane su im iste kazne. Izvještaji pokazuju da je tokom tog razdoblja desetak mladih pogubljeno za zločine počinjene prije nego što su navršili 14 godina.

Reformistička filozofija, uvedena u sudovima za maloljetnike (*juvenile court*²), naglašavala je uslovnu osudu - *probation* (uslovno puštanje roditelja ili staraoca) i rješavanje porodičnih problema za koje se pretpostavlja da se odražavaju u delinkventnom ponašanju. Maloljetnički pritvorski centri (*juvenile detention centres*) trebali su zamijeniti zatvore kao primarne oblike privremenog sigurnog pritvora tokom obrade predmeta. Sudski postupci trebali su biti nekontradiktorni

² Od 2005. do 2021. godine broj slučajeva delinkvencije opao je za 73%, sa smanjenjem u sve tri kategorije krivičnih djela: imovinski slučajevi i javni red (po 78%) i kršenje zakona o drogama (ispod 75%). U 2021. godini slučajevi krivičnih djela činili su najveći procenat (37%) slučajeva delinkvencije, a slijede slučajevi imovinskih djela (30%), javnog reda (22%) i slučajevi vezani za droge (11%).

Gotovo tri četvrtine od ukupnog broja slučajeva delinkvencije uključivalo je muškarce. U 2021. godini sudovi za maloljetnike obradili su 320.800 slučajeva koji su uključivali muškarce, u uporedbi sa 116.500 slučajeva koji su uključivali žene. Između 2005. i 2021. godine relativni pad slučajeva delinkvencije uopšteno je bio sličan za muškarce i žene (pad od 73% odnosno 74%). Međutim, pad slučajeva protiv imovine i javnog reda bio je veći za žene, dok je pad slučajeva droge bio veći za muškarce.

44% odsto slučajeva maloljetničke delinkvencije obrađenih u 2021. godini uključivalo je bijelce, 35% crnce, 17% Hispanoamerikance, 2% mlade američke Indijance (uključujući domoroce iz Aljaske) i 1% mlade iz Azije (uključujući domorodačke Havajce i druge pacifičke otočane). U 2021. godini američka maloljetnička populacija sastojala se od 53% bijelih, 15% crnih, 24% Latinoamerikanaca, 2% mladih američkih Indijanaca i 6% Azije. Rasna nesrazmjernost u slučajevima delinkvencije varirala je zavisno od kategorija krivičnih djela. Bijeli mladi činili su veći udio slučajeva krivičnih djela povezanih s drogom (55%) od bilo koje druge opšte kategorije krivičnih djela. Nasuprot tome, mladi crnci bili su uključena u 20% slučajeva imovinskih djela, ali su činili veći udio osoba (39%), droga (38%) i krivičnih djela protiv javnog reda (35%)

U 2021. godini mladi mlađi od 16 godina u trenutku upućivanja na sud činili su 53% svih obrađenih slučajeva delinkvencije. Ova dobna skupina činila je 58% slučajeva krivičnih djela, 54% slučajeva imovinskih djela, 50% slučajeva djela protiv javnog reda i 36% slučajeva kršenja zakona o drogama. Slučajevi krivičnih djela imali su najveći udio (10%) mladih mlađih od 13 godina, a slijede slučajevi krivičnih djela protiv imovine (7%) i javnog reda (6%). Za slučajeve krivičnih djela povezanih s drogom, manji udio (2%) uključivao je mlade mlađe od 13 godina.

(*nonadversarial*), djelovati „u ime“, a ne protiv maloljetnika. Uopšteno je prihvaćeno da je naglasak na uslovnoj osudi i porodičnom tretmanu inovativan, ali je novi sistem takođe je proširio državnu kontrolu nad ponašanjem mladih kroz označavanje (*designation*) statusnih kažnjivih djela (*status offenses*). Štaviše, ograničenje (slobode) - *confinement* i zatvaranje u popravni centar za maloljetnike (*imprisonment in a juvenile correction centre*) ili kazneno - popravnu ustanovu - *reformatory* (poznat i pod pojmom centar za obrazovanje - *training school*) i dalje su bili uobičajeni ishodi, posebno za mlade u nepovoljnom položaju (*disadvantaged youths*).

Maloljetniku u SAD može se suditi pred krivičnim sudom, a ne u sudu za maloljetnike, u bilo kojoj od sljedećih okolnosti:

(1) državni zakoni nalažu takvu obradu za određena krivična djela unutar određenog dobnog raspona (zakonsko isključenje - *statutory exclusion*),

(2) tužioci odlučuju o krivičnom postupku s ograničenjima na osnovu krivičnog djela i dobi (diskrecijsko pravo tužioca - *prosecutorial discretion*) i

(3) sudija suda za maloljetnike odlučuje odreći se slučaja u granicama na osnovu krivičnog djela i dobi (sudsko odricanje - *judicial waiver*). Obično se pretpostavlja da takvi transferi rezultiraju strožijim kaznama za maloljetnike, ali su istraživanja pokazala da je vjerovatnoća nekog oblika kazne veća kod maloljetnika nego u pravosudnom sistemu za odrasle. Ipak, studije predmeta koji se prenose na krivični sud - pokazuju veće stope naknadnih krivičnih djela u odnosu na slične slučajeve koji se obrađuju u sudu za maloljetnike.

Trend strožijih kazni za maloljetne prestupnike, uključujući smrtnu kaznu (*death penalty*), započeo je osamdesetih godina prošlog vijeka. Međutim, 2005. godine Vrhovni sud (The Supreme Court) SAD odlučio³ je podići minimalnu dob za smrtnu kaznu na 18 godina.

Veliki udio slučajeva koji uključuju maloljetne počiniocce krivičnih djela rješava se neformalno putem upozorenja (*cautions*) ili savjetodavne pomoći (*counseling*). Postupak koji se primjenjuje u sudovima za maloljetnike razlikuje se od postupka u krivičnim sudovima za odrasle.

Sud za maloljetnike izvorno je osnovan kao prinudna agencija za socijalni rad, a ne kao krivični sud. Stoga se sudovi za maloljetnike obično nisu toliko bavili utvrđivanjem krivice (*guilt*) ili nevinosti (*innocence*) koliko utvrđivanjem činjenica – da je maloljetnik, iz ovog ili onog razloga, zakonski podložan nadležnosti suda. Ovaj činjenični nalaz uporediv je s osudom u krivičnom postupku u sudu za odrasle i uopšteno se naziva presudom. Proglašenje maloljetnika delinkventom osnova je za odluku, uporedivu s izricanjem kazne, u kojoj se može odrediti sloboda u zajednici pod nadzorom (*community under supervision*) ili zatvaranje u popravnu ustanovu. U skladu s onim što se smatralo ulogom suda za maloljetnike kao suda za socijalnu pomoć, a ne suda krivične nadležnosti (*criminal jurisdiction*), proceduralni standardi u SAD su bili prilično elastični. Većina američkih sudova za maloljetnike takođe se bavi slučajevima nebrige (*neglect*) ili zlostavljanja (*abuse*) djece, kao i krivičnim i statusnim kaznenim djelima koja su počinila djeca.

³ *Roper v. Simmons*, 543 U.S. 551 (2005).

Kritičari sudova za maloljetnike u SAD tvrde da ovi sudovi, iako uspostavljaju retorički naglasak na prava djece, ipak ignorišu ustavnu zaštitu i u konačnici ne uspijevaju služiti najboljim interesima mladih (the best interests of youth). S tim u vezi, bilo je mnogo neslaganja, posebno u SAD, ali i drugdje, oko toga pomaže li ili šteti tradicionalno neformalna priroda suda za maloljetnike djeci. Neki kritičari tvrde da su maloljetnicima uskraćena prava koja se obično pružaju odraslim optuženim za krivična djela.

Brojni pravni izazovi na odluke sudova za maloljetnike podstaknuli su krivične sudove u SAD da prošire neka prava za maloljetnike, od kojih se većina odnosi na ročište za donošenje presude (ročište koje utvrđuje činjenice slučaja). Maloljetnici su stoga stekli pravo da budu obaviješteni o optužbama protiv njih, da bi se omogućilo unakrsno ispitivanje svjedoka, da je branilac prisutan u fazi odlučivanja i da budu zaštićeni od dvostruke opasnosti (*double jeopardy*) i samoinkriminacije (*the Privilege of Self-Incrimination*). Međutim, procesne garancije (due-process) često se zanemaruju, a maloljetnici još uvijek nemaju pravo na suđenje pred porotom.

U većini američkih država sudovi za maloljetnike imaju nadležnost nad maloljetnicima koji počinje krivična djela prije punoljetnosti (uopšteno 18 godina, iako je u nekim državama niža). Nadležnost suda nad maloljetnikom uopšteno se ne može protezati nakon njegovog 21. rođendana - što znači da, bez obzira na krivično djelo, maloljetnici moraju biti pušteni na slobodu kada navrš 21 godinu. Maloljetnik može, međutim, biti zatvoren nakon 21. rođendana ako je prebačen na krivični sud i suđeno mu se kao odrasloj osobi, iako većina država zabranjuje transer maloljetnika ispod određene dobi. U nekim američkim državama maloljetnicima od 10 godina može se suditi kao odraslima.

U posljednja dvije decenije 20. vijeka većina državnih zakonodavnih tijela donijela strožije zakone u nastojanju da dodatno odvraća maloljetnički kriminal. Uključivali su niz obaveznih mehanizama transfera pomoću kojih su se maloljetnici koji su počinili određena teška krivična djela ili su prethodno počinili takva krivična djela - mogli suočiti s premještanjem u zatvore za odrasle nakon što navrš 21 godinu. Pritisak za strožijim postupanjem prema maloljetnim prestupnicima takođe je rezultirao stvaranjem i širenjem programa posjeta zatvorima koji su usmjereni na zastrašivanje maloljetnika direktnim izlaganjem zatvorskom životu (*prison life*) i militarističkih "logora za uvježbavanje" (*boot camps*), koji traže reformu karaktera kroz izuzetno strogu disciplinu i visoko strukturiranu rutinu. Iako su takve metode bile vrlo popularne krajem 20. vijeka, podrška za njih je erodirala kada su istraživanja pokazala da nisu uspjele smanjiti nivo recidivizma. Mnoge države takođe su uključile maloljetničke evidencije u smjernice za izricanje kazni za krivične sudove kako bi odrasli prestupnik koji je imao maloljetnički dosije - dobio dužu kaznu od onog koji ga nije imao. Time se potkopava široko rasprostranjena ideja da maloljetni prestupnici dobijaju "novi početak" (*fresh start*) s čistim dosijeom - kada postanu odrasli.

Sve popularniji pristup, poznat kao „restorativna pravda“ (restorative justice) koristi se posebno u slučajevima delinkvencije koja nije povezana s bandama

(*gangs*). U biti, restorativna pravda pokušava osvijestiti maloljetnog počinioca o posljedicama njegovih postupaka za žrtvu, s većim ciljem da u njemu razvije osjećaj odgovornosti i odgovornosti. Ovaj pristup takođe ponekad zahtijeva od počinioca da plati odštetu ili da na neki smislen način obešteti žrtvi. Ostvarivanjem svojevrsnog pomirenja (*reconciliation*) između počinioca i njihovih žrtava, restorativna pravda nastoji ponovno integrisati počinioca u zajednicu i podstaknuti dogovor između strana da je pravda zadovoljena.

3. KRIVIČNI POSTUPAK PREMA MALOLJETNICIMA

3.1. Uvod

Država djeluje kao *parens patriae*: tradicionalno, s maloljetnim prestupnicima postupa se sasvim drugačije od punoljetnih prestupnika. Budući da se smatra da se prema djetetu bolje postupa kroz proces rehabilitacije, a ne kažnjavanje, država postupa ne kao protivnik prema djetetu, već kao *parens patriae* (zamjenski roditelj).⁴

Pravni problemi vezani za suđenja maloljetnicima su kompleksni jer država ne nastupa kao protivnik djetetu, već prije kao *parens patriae*⁵. Zbog zoga, zakon ponekad tretira maloljetnike drukčije od odraslih. Posebnu pažnju treba obratiti na proceduralnu zaštitu koja je maloljetnicima pruža preko Klauzule o zakonitosti postupanja⁶ - *Due Process Clause*⁷, ali, isto tako, biti svjestan zaštite koja nije

⁴ Gault, 387 U.S. 1 (1967).

⁵ Sosin, M. (1978). *Parens Patriae and Dispositions in Juvenile Courts*, United States, University of Wisconsin, Inst. for Research on Poverty.

Parens patriae je latinski izraz za „roditelj nacije“ - parent of the nation (doslovno, „roditelj svoje zemlje“ - parent of one's country). U zakonu se odnosi na ovlaštenje javne politike (public policy) države da interveniše protiv nasilnog ili nemarnog roditelja, zakonskog zastupnika ili neformalnog zastupnika i da djeluje kao roditelj svakog djeteta, pojedinca ili životinje kojoj je potrebna zaštita. U američkim parnicama država se može pozvati na *parens patriae* kako bi stvorila svoju legitimaciju za tužbu; država se izjašnjava da tuži u ime svog naroda. Koncept *parens patriae* tužbe uvelike je proširen u saveznom sudovima SAD, izvan onih koji su postojali u Engleskoj. Vrhovni sud SAD priznao je drugačiju vrstu *parens patriae* tužbe u slučaju *Georgia v. Pennsylvania R. Co.* [324 U.S. 439 (1945)].

⁶ Madison, P.A. (2010). *Historical Analysis of the first of the 14th Amendment's First Section*, The Federalist Blog, Archived from the original on November 18, 2019.

⁷ Klauzula o zakonitosti postupanja nalazi se i u Petom i u Četnaestom amandmanu na Ustav SAD, koja zabranjuju lišavanje „života, slobode ili imovine“ (*life, liberty, or property*) od strane savezne i državne vlade, bez odgovarajućeg zakonitog postupanja (*due process of law*). Vrhovni sud SAD tumači ove klauzule kako bi zajemčio različite zaštite: procesne garancije - procedural due process (u građanskim i krivičnim stvarima); ispravan postupak u materijalnom smislu - *substantive due process* (jemstvo nekih osnovnih prava); zabrana nepreciznih zakona (*prohibition against vague laws*); uključivanje Bill of Rights (Američka povelja prava – prvih deset amandmana na Ustav SAD) u zakone i jednaka zaštita (*equal protection*) prema zakonima savezne vlade.

dostupna. Većina ustavnih prava (constitutional rights) je dostupna kao što je pravo na branioca i privilegija protiv samooptuživanja, ali ne postoji pravo na suđenje pred porotom (*right to a jury trial*) i sudija može da zatvori suđenje (suđenje iza zatvorenih vrata - *trial behind closed doors*).

Uslovi zakonitosti postupanja: sudovi pažljivo nadziru maloljetničke postupke kako bi osigurali da su ispunjeni zahtjevi zakonitosti postupanja - kako bi se izbjeglo nepošteno suđenje.

3.2. Proceduralne zaštite

Maloljetnicima su dodijeljena mnoga ustavna prava (*Constitutional Rights*): mnoge ustavne, proceduralne zaštite sada su propisane u postupcima prema maloljetnicima - bilo u državnim ili saveznm jurisdikcijama.⁸ Vrhovni sud SAD priznao je sljedeća prava:

a) pravo na pismeno obavještenje o optužbama (*right to written notice of charges*);

b) pravo na branioca (*right to counsel*);

c) prava na sučeljavanje i unakrsno ispitivanje (*rights of confrontation and cross-examination*);

d) privilegija protiv samoinkriminacije (*privilege against self-incrimination*);

e) pravo na dokazivanje van svake razumne sumnje (*right to proof beyond a reasonable doubt*).

Određena prava su neprimjenjiva. Neka prava koja se primjenjuju u krivičnim predmetima odraslih - ne primjenjuju se u maloljetničkim stvarima, jer sud za maloljetnike praktikuje brigu i saosjećanje sa maloljetnicima, umjesto kažnjavanja i stoga zahtijeva više fleksibilnosti (*flexibility*) od države prilikom rada sa maloljetnim delinkventima. Sledeća prava nisu dostupna u suđenjima maloljetnicima:

a) Pravo na suđenje pred porotom (*right to a jury trial*). Ne postoji pravo na suđenje pred porotom u sudu za maloljetnike⁹;

b) Ne dva puta o istom, *ne bis in idem*, zabrana ponovnog suđenja za djelo za koje je proveden pravovaljani postupak, dvostruka opasnost. Ne postoji problem dvostruke opasnosti u nekim maloljetničkim postupcima – barem ne u situaciji gdje suđenje maloljetnicima počinje sa nalazom roditelja, a završava sa odlukom sudije.¹⁰ Pri tome, treba obratiti pažnju da je maloljetnik stavljen dva puta pod izazov kada je, nakon suđenja, prebačen na sud za odrasle i osuđen za isto ponašanje;

c) Pritvor (*pretrial detention*). Vrhovni sud je podržao zakon kojim se odobrava pritvor osumnjičenog maloljetnog delinkventa za kojeg je utvrđeno, nakon ispitivanja, da predstavlja ozbiljan rizik za društvo i da će vjerovatno počiniti drugo krivično djelo prije suđenja.¹¹ Prema činjenicama iz slučaja *Shall v. Martin*, pritvor je trajao strogo ograničeno vrijeme (ne duže nego što je potrebno za formalno

⁸ Winship, 397 U.S. 358 (1970).

⁹ *McKeiver v. Pennsylvania*, 403 U.S. 528 (1971).

¹⁰ *Swisher v. Brady*, 438 U.S. 204 (1978).

¹¹ *Schall v. Martin*, 467 U.S. 243 (1984).

sudjenje). Zakon takođe zahtijeva od sudije da navede svoje razloge za pritvor, a razlozi su morali biti potkrijepljeni činjenicama.

Ograničenja postoji i u pogledu pretresa i oduzimanja predmeta. Zvaničnici privatnih (srednjih) škola (public school) su, za potrebe Četvrtog amandmana, vladini službenici. Stoga se zabrana ovog amandmana protiv neosnovanog pretresa i oduzimanja predmeta primjenjuje i na takve zvaničnike. Međutim, za razliku od drugih državnih pretraga (za koje je obično potreban prethodni nalog za pretres - search warrant), pretres od strane školskih službenika validan je i bez naloga (without a warrant) ako se temelji na osnovanoj sumnji (reasonable suspicion).¹²

Obrazloženje: službenici javnih škola su u ulozi *in loco parentis* (umjesto roditelja, s roditeljskim ovlašćenjima), tako da mogu provoditi takva ovlašćenja kontrole, suzdržavanja i ispravljanja nad učenicima koje su nužno potrebne za olakšavanje obrazovnih funkcija škole.¹³ Budući da je primarna svrha pretraživanja škola zaštita školske okoline, standard razumnosti (*reasonableness standard*) statusa službenika *in loco parentis* primjenjuje se na pretraživanje škola. Primjena ovog statusa smanjuje nivo sumnje potreban za pretragu od vjerojatnog uzroka (*probable cause*) do osnovane sumnje.¹⁴

New Jersey v. T.L.O. je ostavio nekoliko neriješenih pitanja:

(1) da li pravilo o isključenju (exclusionary rule) nezakonito pribavljenih dokaza primjenjivo na slučajeve pretresa škola u kojima su dokazi nezakonito zaplijenjeni?;

(2) da li bi primjenjivi standard bio strožiji ako bi se pretres provodio zajedno s osobom za izvršavanje zakona ili po njenom nalogu?;

(3) primjenjuju li se ista pravila na pretres osoba i ormarića i klupa u školi?

Isključenje javnosti u postupku prema maloljetnicima: u mnogim državama pojavljivanje maloljetnika u sudu se vrši u zatvorenoj sjednici (*in closed session*) i izvještavanje o radnjama je ograničeno.

Ograničenja: treba imati na umu da objava imena maloljetnog delinkvenata krši Prvi amandman. S tim u vezi, interes države da zaštiti anonimnosti maloljetnog delinkvenata - nadmašuje pravo javnosti da bude informisana od strane medija.¹⁵

3.3. Transfer na sud za odrasle

Ročište za transfer (*transfer hearing*). Maloljetnicima koji su navodno počinili teška krivična djela, može se suditi kao odraslim u krivičnim sudovima za odrasle. Posljednjih godina sve je veći pritisak da se nekim maloljetnicima sudi kao odraslim, posebno starijim maloljetnicima koji su učestvovali u teškom kriminalnom ponašanju. Budući da ročište za transfer utiče na bitna prava maloljetnika, maloljetnik

¹² *New Jersey v. T.L.O.*, 469 U.S. 325 (1985).

¹³ *Tinker v. Des Moines School District*, 393 U.S. 503 (1969).

¹⁴ *New Jersey v. T.L.O.*, 469 U.S. 325 (1985).

¹⁵ *Smith v. Daily Mail Publishing Co.*, 443 U.S. 97 (1979).

ima pravo na saslušanje, advokata koji će mu pomagati i izjavu o razlozima za svaku odluku o premještanju.¹⁶

Ograničenja prilikom kažnjavanja: čak i kada se maloljetniku sudi i osuđuje u sudu za odrasle, nameću se određena ograničenja na kaznu koju maloljetnik može dobiti. U gotovo svim jurisdikcijama maloljetnici ne smiju biti zatvoreni s odraslim zatvorenicima i moraju biti u odvojenim prostorijama. I, što je najvažnije, neko ko je bio mlađi od 16 godina kada se dogodilo ubistvo - vjerojatno neće dobiti smrtnu kaznu.¹⁷

4. ZAKLJUČAK

Prezentirani izveštaji o viktimizaciji mladih, kaznenim djelima mladih i sistemu maloletničkog pravosuđa otkrivaju da sistem maloletničkog pravosuđa vrenuje pozitivnu socijalizaciju, kao i aktivnosti koje doprinose donošenju odluka i sposobnostima kritičkog razmišljanja.

Oslanjajući se na pouzdane podatke i relevantna istraživanja, cilj je bio da se pruži sveobuhvatan i pronicljiv pogled na mlade žrtve i kaznena djela mladih i šta se događa s njima kada uđu u maloljetnički pravosudni sistem. Izveštaji su strukturisani kao niz informativnih dokumenata o određenim temama i uključuje informacije o mladima i njihovom učešću u američkom pravosudnom sistemu.

Prema korišćenim izvorima, pravni odgovori na maloljetna krivična djela treba da budu zasnovani na novim naučnim saznanjima o razvoju adolescenata i prilagođen potrebama i društvenom okruženju pojedinog počinioca. Pri tome se uzimaju u obzir podaci koji ukazuju na to da su adolescenti manje sposobni da regulišu svoje ponašanje, osjetljiviji su na vanjske uticaje i pokazuju manju sposobnost donošenja odluka koje zahtijevaju buduću orijentaciju. Dakle, prakse odgovornosti ne bi trebalo da se prenose sa krivičnih sudova (koji su dizajnirani za odrasle prestupnike) na sudove za maloljetnike. Umjesto toga, sistemi maloljetničkog pravosuđa treba da stave veći naglasak na podsticanje odgovornosti prestupnika kroz restorativnu pravdu, angažovanje u društveno korisnom radu i pomaganje mladima da preuzmu odgovornost i da se iskupe za svoje postupke. Sistemi maloljetničkog pravosuđa trebali bi pomoći u sprečavanju ponovnog krivičnog djela kroz strukturirane procjene rizika i potreba i korištenje intervencija ukorijenjenih o znanju o razvoju adolescenata.

Naposlijetku, prezentirani podaci pokazuju da potrebne promjene sistema maloljetničkog pravosuđa treba da ispune svoje ciljeve da adolescente drži odgovornim, spriječe ponavljanje krivičnog djela i da ih tretiraju pošteno. Konkretno, savezna i državne vlade treba da uspostave radne grupe ili komisije za procjenu svojih trenutnih sistema maloljetničkog pravosuđa i usklade zakone, politike i prakse sa znanjem o razvoju adolescenata i programima zasnovanim na dokazima.

¹⁶ *Kent v. USA*, 383 U.S. 541 (1966).

¹⁷ *Thompson v. Oklahoma*, 487 U.S. 815 (1988).

Literatura

- Abrams, L. S. (2015). Policing and Minority Youths: The Dynamics of Disproportionate Minority Contact, *Criminal Justice and Behavior*, 42(3), 290-309.
- Agnew, R., Matthews, S., Bucher, J., Welcher, A., Keyes, C. (2008). Socioeconomic status, economic problems and delinquency, *Youth and Society*, 40(2).
- American Bar Association (2017). *Advancing Quality and Fairness in the Juvenile Delinquency System: Recommendations, Resources, and Strategies for Policy Reform*, Retrieved from https://www.americanbar.org/content/dam/aba/publications/center-on-children-and-the-law/delinquency_final.authcheckdam.pdf.
- Baier, D., Prätör, S. (2016). Adolescents as victims of violence. In D. Baier & C. Pfeiffer (Eds.), *Representative studies on victimization. Research findings from Germany*, Baden Baden Nomos, 65–107.
- Bruckmüller, K. in: Decker, S. H., Marteache, N. (2017): *International Handbook of Juvenile Justice*, Springer, 219-238.
- Bureau of Justice Statistics, Various. National Crime Victimization Survey Dashboard (N-DASH), for the years 1994 through 2019. Available at <https://ncvs.bjs.ojp.gov/Home>.
- Bureau of Justice Statistics, School Crime Supplement (SCS) to the National Crime Victimization Survey, selected years, 2005 through 2019. Table 230.45. Percentage of students ages 12–18 who reported being bullied at school during the school year, by type of bullying and selected student and school characteristics: Selected years, 2005 through 2019. Available at https://nces.ed.gov/programs/digest/d20/tables/dt20_230.45.asp.
- Bureau of Justice Statistics, School Crime Supplement (SCS) to the National Crime Victimization Survey, 2019. Table 230.50. Percentage of students ages 12–18 who reported being bullied at school during the school year and, among bullied students, percentage who reported being bullied in various locations, by selected student and school characteristics: 2019. Available at https://nces.ed.gov/programs/digest/d20/tables/dt20_230.50.asp.
- Bureau of Justice Statistics (2020). School Crime Supplement (SCS) to the National Crime Victimization Survey, 2019. Table 230.60. Among students ages 12–18 who reported being bullied at school during the school year, percentage reporting various frequencies of bullying and the notification of an adult at school, by selected student and school characteristics: 2019. Available at https://nces.ed.gov/programs/digest/d20/tables/dt20_230.60.asp.
- Campaign for Youth Justice (2019). Raising the Bar: State Trends in Keeping Youth Out of Adult Courts (2015-2017). Retrieved from https://www.campaignforyouthjustice.org/wp-content/uploads/2019/11/RF_Raising_the_Bar_State_Trends_2015_2017_Web.pdf.
- Casey, B. J., Jones, R. M. (2010). Neuroscience, ethics, and legal issues in adolescent health care, *Journal of Adolescent Health*, 46(3), 207-212.
- Centers for Disease Control and Prevention (2020). 1991–2019 High School Youth Risk Behavior Survey Data. Available at <http://nccd.cdc.gov/youthonline>.
- Centers for Disease Control and Prevention, National Center for Injury Prevention and Control, WISQARS (Web-based Injury Statistics Query and Reporting System) [interactive database system], Available from www.cdc.gov/injury/wisquars.
- Children's Bureau, U.S. Department of Health and Human Services, Various. Child Maltreatment Reports for the years 2009, 2010, 2012, and 2015–2019. Available online from www.acf.hhs.gov/cb/data-research/child-maltreatment.
- Children's Bureau, U.S. Department of Health and Human Services (2006). The AFCARS Report: Final Estimates for FY 1998 through FY 2002. Available online from www.acf.hhs.gov/cb/research-data-technology/statistics-research/afcars.
- Children's Bureau, U.S. Department of Health and Human Services (2020). *Trends in Foster Care and Adoption: FY 2010–FY 2019*. Available online from www.acf.hhs.gov/cb/report-trends-foster-care-adoption-fy-2010-2019.
- Children's Bureau, U.S. Department of Health and Human Services. Various (2004 through 2020). The AFCARS Report: Preliminary Estimates for fiscal years 2003 through 2019. Available online from www.acf.hhs.gov/cb/research-data-technology/statistics-research/afcars.

- Driscoll, A. (2014). Adult outcomes of teen mothers across birth cohorts, *Demographic Research*, 30(44).
- Düinkel, F., Grzywa, J., Horsfield, P., Pruin, I. (Eds.) (2011). Juvenile justice systems in Europe. Current situation and reform developments (2nd ed.), Mönchengladbach, Forum Verlag Godesberg.
- Düinkel, F., Heinz, W. In: Decker, S. H., Marteache, N., (ur.): International Handbook of Juvenile Justice, Springer, 2017, 305-326.
- Ely, D.M., Driscoll, A. K. (2020). Infant mortality in the United States, 2018: Data from the period linked birth/ infant death file, *National Vital Statistics Reports*, 69(7), Washington, DC, National Center for Health Statistics.
- Federal Bureau of Investigation. 2019 and 2020, *National Incident-Based Reporting System Master Files for the years 2018 and 2019*. Retrieved from the Crime Data Explorer at <https://crime-data-explorer.fr.cloud.gov/downloads-and-docs>.
- Federal Bureau of Investigation [collector], Various years. Supplementary Homicide Reports for the years 1980–2016 [machine-readable data files]. Ann Arbor, MI: Inter-university Consortium for Political and Social Research, National Archive of Criminal Justice Data [distributor].
- Federal Bureau of Investigation, Uniform Crime Reporting Program Data: Supplementary Homicide Reports, Master Files for the years 2017–2019. Retrieved from the Crime Data Explorer at <https://crime-data-explorer.fr.cloud.gov/downloads-and-docs>.
- Federal Bureau of Investigation (2021). Crime in the United States, 2020. Table 1: Crime in the United States by Volume and Rate per 100,000 Inhabitants, 2001–2020. Downloaded from the FBI's Crime Data Explorer, available at crime-data-explorer.app.cloud.gov/pages/home.
- Federal Interagency Forum on Child and Family Statistics (2021). America's Children: Key National Indicators of Wellbeing. Health tables 4.A, 4.B and 4.C. Available from www.childstats.gov/americaschildren/table.asp.
- Feld, B. C. (2018). "The Evolution of the Juvenile Court: Historical Development and Current Trends", *Annual Review of Criminology*, 1, 225-248.
- Ferwerda, H. B. (2015). Juvenile Justice and Juvenile Crime in the Netherlands. In: Winterdyk, J. A. (ur.), *Juvenile Justice: International Perspectives, Models and Trends*, CCR Press, 240-261.
- Grisso, T. (2019). Adjudicative Competence in Juveniles: Legal and Clinical Issues, *Journal of the American Academy of Psychiatry and the Law*, 47(3), 245-254.
- Haverkamp, R. (2015). Kriminalität junger Frauen und weiblicher Jugendvollzug, *Neue Kriminalpolitik*, 27, 301–318.
- Hawkins, J., Herrenkohl, T., Farrington, D., Brewer, D., Catalano, R., Harachi, T., Cothorn, L. (2000). Predictors of Youth Violence, Washington, DC U.S. Department of Justice, Office of Justice Programs, Office of Juvenile Justice and Delinquency Prevention.
- Hemovich, V., Crano, W. (2009). Family structure and adolescent drug use: An exploration of single-parent families, *Substance Use & Misuse*, 44(1).
- Heinz, W. (2015a). Jugendkriminalität - Zahlen und Fakten, Bonn: Bundeszentrale für politische Bildung.
- Hoffman, S., Maynard, R. (Eds.). (2008). *Kids Having Kids: Economic Costs and Social Consequences of Teen Pregnancy*, Washington, DC, Urban Institute Press.
- Irwin, V., Zhang, J., Wang, X., Hein, S., Wang, K., Roberts, A., York, C., Barmer, A., Bullock Mann, F., Dilig, R., Parker, S. (2021). Report on the Condition of Education, Washington, DC, National Center for Education Statistics, U.S. Department of Education.
- Jarjoura, G., Triplett, R., Brinker, G. (2002). Growing up poor: Examining the link between persistent childhood poverty and delinquency, *Journal of Quantitative Criminology*, 18(2).
- Johnson, R., Hoffman, D., Gerstein, D. (1996). The Relationship Between Family Structure and Adolescent Substance Use. Washington, DC, Substance Abuse and Mental Health Services Administration, U.S. Department of Health and Human Services.
- Kroese, J., Bernasco, W., Liefbroer, C., Rouwendal, J. (2021). Growing up in single-parent families and the criminal involvement of adolescents: A systematic review, *Psychology, Crime & Law*, 27(1).
- Lawrence, S. R., Hemmens, C. (2019). Juvenile Waiver to Criminal Court: A Synthesis of the Literature and Research Agenda, *Criminal Justice Policy Review*, 30(2), 123-142.

- Lösel, F., Bliesener, T. (2003). *Aggression und Delinquenz unter Jugendlichen*, München, Neuwied, Luchterhand Verlag.
- Madison, P.A. (2019). Historical Analysis of the first of the 14th Amendment's First Section, The Federalist Blog, Archived from the original on November 18.
- Martin, J., Hamilton, B., Osterman, M., Driscoll, A. (2021). Births: Final data for 2019, National Vital Statistics Reports, 70(2). Washington, DC, National Center for Health Statistics, National Center for Education Statistics, Digest of Education Statistics.
- National Juvenile Defender Center. (2019). Access Denied: A National Snapshot of States' Failure to Protect Children's Right to Counsel. Retrieved from https://njdc.info/wp-content/uploads/2019/08/Access-Denied_August-2019.pdf.
- National Center for Juvenile Justice. (2020). *Juvenile Court Statistics 2018*. Retrieved from <https://www.ojjdp.gov/ojstatbb/njcda/pdf/jcs2018.pdf>.
- National Center for Education Statistics (2021). Digest of Education Statistics, Table 219.55, Among 15- to 14-year-olds enrolled in grades 10 through 12, percentage who dropped out (event dropout rate), by sex and race/ethnicity: 1972 through 2019. Available from nces.ed.gov/programs/digest/d20/tables/dt20_219.55.
- National Center for Health Statistics (2012). Intercensal Estimates of the Resident Population of the United States for July 1, 2000–July 1, 2009, by Year, County, Single-year of Age (0, 1, 2, ..., 85 Years and Over), Bridged Race, Hispanic Origin, and Sex. Prepared under a collaborative arrangement with the U.S. Census Bureau. Available from www.cdc.gov/nchs/nvss/bridged_race.htm as of October 26, 2012, following release by the U.S. Census Bureau of the unbridged intercensal estimates by 5-year age group on October 9, 2012.
- National Center for Health Statistics (2021). Vintage 2020 Postcensal Estimates of the Resident Population of the United States (April 1, 2010, July 1, 2010–July 1, 2020), by Year, County, Single-year of Age (0, 1, 2, ..., 85, Years and Over), Bridged Race, Hispanic Origin, and Sex. Prepared under a collaborative arrangement with the U.S. Census Bureau. Available from www.cdc.gov/nchs/nvss/bridged_race.htm as of September 22, 2021, following release by the U.S. Census Bureau of the unbridged Vintage 2020 postcensal estimates by 5-year age groups on June 17, 2021.
- National Center for Education Statistics, *Digest of Education*. Table 228.20: Number of nonfatal victimizations against students ages 12–18 and rate of victimization per 1,000 students, by type of victimization, location, and year: 1992 through 2019. Available from nces.ed.gov/programs/digest/d20/tables/dt20_228.20.asp.
- National Center for Education Statistics, *Digest of Education*. Table 228.25. Number of nonfatal victimizations against students ages 12–18 and rate of victimization per 1,000 students, by type of victimization, location, and selected student characteristics: 2019. Available from nces.ed.gov/programs/digest/d20/tables/dt20_228.25.asp.
- Ostendorf, H. (Ed.). (2016). *Jugendstrafvollzugsrecht* (3rd ed.), Baden-Baden, Nomos.
- Pruin, I., Dunkel, F. (2015). Better in Europe? European responses to young adult offending, Full Report, Universität Greifswald.
- Puzzanchera, C., Sladky, A., Kang, W. (2021). Easy Access to Juvenile Populations: 1990-2020. Available from www.ojjdp.gov/ojstatbb/ezapop
- Puzzanchera, C., Hockenberry, S., Sickmund, M. (2022). Youth and the Juvenile Justice System: 2022 National Report, National Center for Juvenile Justice, Pittsburgh, December 2022.
- Redding, R. E. (2014). The Disposition of Cases in Juvenile Courts: Legal and Empirical Analysis, *Crime and Justice*, 43(1), 229-308.
- Sampson, R. J., Laub, J. H. (1997). "A Life-Course Theory of Cumulative Disadvantage and the Stability of Delinquency". In *Developmental theories of crime and delinquency*, Transaction Publishers, 133-161.
- Scott, E.S., Steinberg, L. (2008). "Adolescent Development and the Regulation of Youth Crime", *Future Child*, 18(2), 15-33.

- Segal, D.S. (2000). *Diagnostic and Statistical Manual of Mental Disorders* (4th ed.), American Psychiatric Association, <https://doi.org/10.1002/9780470479216.corpsy0271>.
- Sosin, M. (1978). *Parens Patriae and Dispositions in Juvenile Courts*, United States, University of Wisconsin.
- The Sentencing Project. (2020). "Youth Confinement: The Whole Pie 2020", Retrieved from <https://www.Sentencingproject.org/publications/youth-confinement-the-whole-pie/>.
- U.S. Department of Health and Human Services, *Stopbullying.gov* website. Available at www.Stopbullying.gov.
- Zimring, F.E., Langer, M., Tanenhaus, D. S. (Eds.). (2015). *Juvenile justice in Global Perspective*, New York, London, New York University Press.
- Zimring, F. E., Fagan, J. (2018). *The Changing Legal World of Adolescence*, *Annual Review of Law and Social Science*, 14, 211-228.

SOME ISSUES OF THE STATUS OF JUVENILES IN THE AMERICAN LEGAL SYSTEM

Academician prof. dr Miodrag N. Simović

full member of the Academy of Sciences and Arts of Bosnia and Herzegovina, European Academy of Sciences and Arts, Russian Academy of Natural Sciences, full professor at the Faculty of Law, University of Bihać, professor emeritus, retired judge of the Constitutional Court of Bosnia and Herzegovina, msimovic@anubih.ba; <https://orcid.org/0000-0001-5116-680X>

Prof. dr Vladimir M. Simović

prosecutor's Office of Bosnia and Herzegovina, full professor at the Faculty of Security and Protection Independent University in Banja Luka, vlado_s@blic.net; <https://orcid.org/0009-0002-9640-6488>

Abstract: *The juvenile justice system has undergone significant transformations since its establishment at the end of the 19th century in the USA. This system intervenes in the delinquent behavior of juveniles through the police, court and correctional participation, with the goal of rehabilitation. Juveniles and their guardians may face a variety of consequences, including probation, community service, juvenile court, youth incarceration, and alternative education.*

In this paper the authors analyze the historical context and subsequent reforms of the juvenile justice system in the USA to determine whether they remain true to their origins in the legal doctrine of parens patriae. This debate is illustrated by important US Supreme Court cases, adult system waivers, increased use of detention and "evidence-based programs" to suppress further delinquency and prevent violence. The discussion also focuses on the prevalence of systematic racial, ethnic and gender discrimination, which calls into question the usefulness of parens patriae and the overall effectiveness of the juvenile justice system.

Target audience includes state legislators, other state and local policy makers, educators, juvenile justice professionals, and concerned citizens. Empirically based answers are offered to frequently asked questions about the nature of victimization and criminal offenses of juveniles, as well as the response of the justice system. The topics of the chapters are as follows: characteristics of the juvenile population, juvenile justice system and criminal proceedings against juveniles.

Key words: *juveniles, children, USA, delinquency, procedure.*